

Affectionibus Enunciationum

DIATRIBA DIA-
LECTICA,

QUAM

Jehova juvante

*Ex suffragijs amplissimi senatus Philosophici in
Regia Fennorum ad Aoram universitate,*

MODERATORE

VIRO Reverendo & Praclarissimo

M. PETRO A. BERGIO

in praefata Academia Grae & Ebrae Ling. Professo-
re ordinario Celeberrimo, Praeceptore ac Mecenate quo-
vis honoris cultu atatem devenerando.

*Ingenij exercendi gratia candidè Philosophan-
tium censura modestè submittit*

ELAUS M. SCHRODERUS Wermli
Ser. Reg. Maj. ^{nis} beneficiarius.

Addièm Septembris Anno 1656 loco horisq; consuetis.

A B O Æ

Imprimebat PETRUS HANSONIUS Acad: Typ.

Reverendis & Præclarissimis Viris

Venerandi Consistorij Ecclesiastici Carlstadiensis Assessoribus gravissimis.

D^N. M. JSRAELI KANUTIO Philipstadien-
sium Pastori & Præposito vigilantissimo.

D^N. M. MAGNO S. Mariestadiensi, Ecclesię Dei
quę in Fryksdalen colligitur Pastori nec non circumjacent-
rum parciarum Præposito attentissimo.

D^N. M. GUDMUNDO E. NORENIO Pasto-
ri & curato in Gillberga Pervigili.

D^N. M. NICOLAOM. HUNGVIDIO gregis
Dei in Starke Pastori, ut & Valhærensium Præposito meri il-

D^N. M. ANDREÆ B. KILANDRO Scholę
Carlstadiensis Rectori juxta ac Pastori in Hamaröb solertissimo.

D^N. M. JOHANNI P. FORSÆO inibi Con-
rectori dexterrimo.

*ILLI non ita pridem Nutritio liberalissimo HIS quondam Præcepto-
ribus fidelissimis, singulis Fautoribus etiamnum indubitatissimis.*

Beatitudinem cum temporali æternam & in rebus gerendis suc-
cessum.!

COetus fulchra Dęi, Pindi Phæbię, columnę
Præclarę quondam geniję, animię, parentes

Discursum niveis sophies quem mitto rosetis

Collectum (quęso) vultu prensate sereno.

Ex animo dantis munuscula missa fovete

Fautores: veteris quia semper gratia facti

Stabit apud memorem, nobis monitore Marone

Hoc vos dum facitis Dominum precor omnipotentem,

Cedere sic jubeat vobis bene cuncta Valet.

Reverent. & clarit:^{es} V. officiosę colens

Elaus M. Scroderus.

Auth: & Resp.

Utiq; fave Rectorq; mei Deus optime cursus
Sis, portum ut videat fessa carina cito!

SECTIO I. DOGMATICA

D E

Affectionibus simplicibus Axioma-
tum in Genere

PRÆCEPTA

- α. *Affectio est attributum accidentale quod duobus axiomati-
bus inter se collatis competit.*
- β. *Estq; duplex: Consentanea vel Dissentanea.*
- γ. *Consentanea est cujus ratione axiomata inter se comparata,
consentiunt, ut: Equipollentia conversio & consecutio.*
- δ. *Dissentanea est, cujus ratione axiomata inter se collata,
pugnant, ut Oppositio.*

EXPLICATIONES

AD α PRÆCEPTUM

Definitum Affectio est, hujus spe-
ctanda Homonymia. Sumitur Affectio
1. Strictè, pro Adjuncto, proprio, 2. Latè
pro Accidente communi, quomodo jam
sumitur quatenus nostri instituti rationi
intervit. Definitio ipsa conceptibus duobus constat,
convenientiæ uno, & Disconvenientiæ altero, *Illius* loco
ponitur, A tributum accidentale: accidentalia quippe a-
xiomatibus, esse reputantur, quæcunq; illis præter essen-
tiam forinsecus adveniunt hoc autem faciunt hæ affe-
ctiones, Ergò. *Hujus* vicem reliquus verborum paragra-
phus repræsentat, discriminando hæc affectiones à

conjunctis, scilicet affirmatione & negatione, veritate & falsitate, necessitate & contingentia, quæ conjunctim sumptæ, axioma dividunt. Hæ vero simplices, ad duo axioma inter se collata respectum involvunt, illisq; sine opposita affectione, solitariè attribuuntur..

AD PRÆCEPTA β γ δ

Fundamentum Divisionis hujus est; Consensus & Dissensus, quem talis collatio unius axiomatis cum altero respicit, talia n. axioma inter se comparata, vel idem significant, & sic oritur æquipollentia: vel transponuntur termini, seu subjectum & Prædicatum & novum nascitur axioma diciturq; conversio: Aut unum ex aliis sine medio deducitur, & sic fit consecutio: Aut inter se opponuntur axioma, undè existit Oppositio.

Q U Æ S T I O N E S.

1. *An affectiones axiomatis Disjunctæ, rectè præmittantur Distributioni ejusdem in species, & an Simples benè postponantur?*

1. Affirm: utrumq; De illis enim ante species axiomatis, jure præcipi indè patet; Quod convenient axiomatis speciebus non specialitè, sed comuniter ita ut ad æquatum istarum affectionum subjectum, non sit axioma simplex tantum, vel axioma compositum solùm Sed axioma in genere, quod etiam prius ceu subjectum definiri debet. De his v. quin postponendæ sint, minus dubij esse potest: cum essentiam axiomatum præsupponant, & ex diversa eorum inter se collatione oriantur.

2. *An hæ affectiones rectè vocitentur simplices?*

1. Affirm: Appellitantur enim affectiones axiomatum compositæ, quæ non solitariè & *ad se ipsas* cum illis concurrunt

currunt, totamq; latitudinem exhauriunt, verum semper cum alia opposita, axiomata dividunt, ad hunc modum axiomati, affirmatio & negatio, veritas & falsitas &c. attribuunt, simplices contra dicuntur quæ non cum alia, sed simpliciter & solitariè, duobus competunt axiomaticibus.

SECTIO SECUNDA

De Equipollentia.

P R Æ C E P T U M.

Equipollentia est affectio, axiomaticum verbis discrepantium, & in sensu convenientium. vel ita Equipollentia est axiomaticum verbis discrepantium, in sensu convenientia. ut: Non O. homo est doctus, Q. homo non est doctus.

EXPLICATIO

Definiti Synonyma, apud auctores reperiuntur hæc *ισοδυναμία* & in pl. *ισοδυναμίαι*, Æquivalentia &c. Definitio ipsa in Genus & Differentiam resolutibilis est, Genus legitimum, affectionem esse patet Differentiam largiuntur cætera vocabula, quæ quoniam essentialia ad Æquipollentiam requisita, implicant, curatius perscrutanda veniunt. Vox itaq; axiomaticum, (1.) Eorundem Dualitatem ad minimum requirit prout etiam id ipsum æquipollentiæ nomen importat, quippe quod respectum ad aliud, cui æquipollere debet, involvit. (2.) Dictiones, verbis discrepantium: diversitatem verborum exigunt, cum aliàs prorsus eadem essent, si scilicet nihil discriminis interesset. (3.) ultima verborum tria, significationis identitatem infert, cujus potissimum intuitu, Æquipollentium nomen sortiuntur, Propositiones *κατὰ τὴν δὲ ἰσοδυναμίαν*, consentientes; cum Significatio & sensus Propositionum, earum virtus fiet. Prò meliori Definitionis exegesi, notandum est: Æquipollentiam solere con-

fieri & æstimari 1. ex Synonymiâ Grammaticâ, ut Ensis
 est ferrum in longum productû, Gladius est fer rumin lon-
 gû productum. 2. Ex linguarum distinctarum comutatione,
 ut *πνεύμα ἔστιν ὁ θεός* & Deus est spiritus. 3. Ex
 mutatione signorum eandem quantitatem denotantium
 veluti: Non omnes homines sunt electi & Q. homines
 non sunt electi. Circa signa Æquipollentiæ sciendum,
 æquivalere, τὸ non omnis & Quidam non: Non nullus & quidã
 Nullus non & omnis Non aliquis & Nullus: Non quidam non, &
 omnis ut non omnes homines sunt electi & Q. homines non
 sunt electi. Nonnulli studiosi sunt divites & Q studiosi sunt
 divites O. virt⁹ honoratur & N. virtus non honoratur: Non
 aliquis est in domo, & N. est in domo. In sancta lingua es-
 tiam æquipollent: O. non & non omnis, τὸ nulli ut: O, ca-
 ro, non justificabitur in conspectu tuo, Domine, item ex
 idiotismo hebraico correspondent: unus non & nullus sic
 tuum ex ossibus ejus non conteretur. i. e. nullum. 4 Est &
 Æquipollentia ex alijs Syncategorematicis, veluti quia is-
 dem sunt duæ negationes & una affirmatio. Ideo hæ
 Æquipollentes sunt: Homo est risibilis, & Homo non
 est non risibilis quod semper in Romanâ linguâ validum
 si nimirum utraq; negatio ad copulam referatur. In Gra-
 ia vero ling. idiotismus aliud svadet, sic Joh. 15. 5: *ἄρα
 ἢ δὲν αὐτὴ ποιεῖν ἐδέν;* ubi duæ negationes fortius
 negant. Ex hæcenus dictis satis superq; claret, axioma-
 tum æquipollentium aliâ sensu, simpliciter convenire,
 ut hæc: justificamur per gratiã Dei, & justificamur per gra-
 tuitum Dei favorem *Alia* præterea ijsdem planè constare
 terminis, diversa tantû ratione signorû vel negatione, ut:
 non O. studiosi sunt eloquentes. & Q. studiosi non sunt
 eloq: De his a. signatis Propositionibus hoc tenendum
 quod illæ sive oppositæ sive subalternæ fuerint, mediante
 negat-

negatione reconcilientur, ita: Partic. Negativa præposita subjecto facit duo axiomata antea contradictoria idem valere ut: O homo est doctus & Q. homo non est doctus sunt contradictoria. Quorum siue posteriori siue priori præfixeris Iò non æquipollebunt. Sic paria sunt: Non Q. homo non est doctus & O. homo est doctus item: non O. homo est doctus & Q. homo non est doctus. Deinde Negatio pares efficit duas propositas, Contrarias, si illa negativæ subjecto postponatur, ita contrariarum harum O. homo est doctus, & N. homo est doctus, postpone posterioris subjecto Iò non h, m, N. homo non est doctus & æquivaleret suæ contrariæ priori. O. homo est doctus si deniq; Negatio subalternarum propositionū particulari inseratur bis, immediatè ante signum semel, & immediate ante copulam semel, easdem æquipollere jubebit, v. c. O. homo est doctus, Q. homo est doctus sunt subalternæ præpone igitur harum posterioriquæ particularis est, part negat. semel ante signum & semel ante copulem: ut movebatur, & habebis priori universali æquivalentem | h. m. Non Q. homo non est doctus?

Q U Æ S T I O

An idem sensus diversis verbis exprimi possit?

Æ. Asseri hoc intrepidè, i. Cum verba valeant ut numeri & sint *σημασιώδη* non *ῥηφύσεα*, sed *ῥηφίσεα*, non naturâ sed ex instituto hominum. (2) Quia retentâ verborum diversitate, duæ Propositiones eandem contradictoriam admittunt, v. c. His: non O. homines sunt electi, & Q. homines non sunt electi, contradicuntur per istam: O. homines sunt electi. (3) manere nihilofecius potest & stare cum verborum discrepantia, idem re subjectum & Prædicatum, eademq; vis illa uniendo. (4) Si nuda verborum diversitas, sensus diversitatem gigneret

contingeret id vel maximè in propositionibus quarum altera est tropica, altera propria aut hoc non fit. E. g. Herodes est vulpes; Herodes est astutus item: Homo est bulla homo est eaducus, quorum exemplorum, ambæ enuntiationes, sensum eundem habent. E

SECTIO TERTIA

De Conversione

PRÆCEPTA

A. *Conversio est mutua terminorum in axioma transpositio, salva utriusq. veritate. Ut O. homo est animal & Q. animal est homo. N. lapis est leo. & N. leo est lapis.*

B. *Ejus species sunt tres: Conversio simplex, Per accidens, & per contrapositionem.*

C. *Conversio simplex est conversio, quâ manente qualitate, & quantitate eadem universale negatum, & Particulare affirmatum convertuntur simpliciter ut N. homo est Asinus & N. Asinus est homo. Q. canis est niger & Q. nigrum est. canis.*

D. *Conv. per accidens, est quâ convertitur univers affirm. mutatâ quantitate, ut: C. Prodigus est injustus. Q. injustus est prodigus.*

E. *Conversio contrapositiva mutat terminos Propositionis finitos in infinitos & contra, sic: O homo est animal. Et O, non animal est non homo seu quod idem est Q. non est animal, non est homo, & vicissim Quod non est animal non est homo O. homo est animal.*

EXPLICATIONES AD PRÆCEPT:

A. *Circa Definitum notandum istud demissis significationibus alijs hic loci sumi pro extremorum in axioma translocatione quæ cum bona & formali conversi ad*

con-

convertendum consequentiâ fit. Et sic vicissim modò
strictius usurpari pro conversione simplici & per Acci-
dens tantùm modò latius, ut jam fit quomodo convers.
per contrapositionem etiam includit.

Definitio conceptus communis loco Affectionem
supponit quod de ratione Affectionis, conversionem
secus quam reliquæ species participet. Differentiam
largiuntur reliqua omnia (1.) itaq; mutua terminorum
transpositio exigitur h. e. totius subjecti & prædicati cum
suis partibus siue revera tales fuerint, siue κατ' ἀναλο-
γίαν ita dicantur, ut Syncategoremata & descriptiones,
in quorum transpositione conversio præcisè terminatur
præcisè inquam præscindendo à signo quantitatis aut
modo. (2) ut fiat salvâ utriusq; veritate, h. e. verum
conversum ex vero convertendo quotiescunq; igitur ex
vero convertendo sequitur falsum conversum sciendum
in falso illo leges veræ conversionis non servatas esse,
NOTA certiore adhuc & faciliore conversionem
promittunt seqq: duo principia directiva quorum
primum: *Casus obliqui inter convertendum rectificentur.*
Ratio est quia casus obliqui absq; respectu ad aliquid
verbale, per se non possunt gignere verum & completum con-
ceptum, qui parte in propositionis convertibilem constituet
E. g. me miseret tui antequam convertatur sic rectifican-
da. Ego sum is quem tui miseret jam demum ita con-
vertatur Quem tui miseret sum ego. Secundum: *Tempus*
Præteritum & Futurum sensu exigente rectificentur
per Præsens ut enim se habent casus obliqui ad rectos,
ita etiam tempus Præteritum & futurum ad Præsens illi a. re-
ctificandi sunt & etiâ Hæc v. c. Deus creavit mundum; & is qui
creavit mundum est Deus. Hinc vides rectificationem non ita
accipiendam esse, ac si cætera tempora in Præsens trans-
mutanda

mutanda sint in utraq; Prop. sed quod enunciatio posterior ita resolvenda sit ut termini à suâ statione dimoveri queant, hoc a. fieri nequit nisi copula in Præterito vel Futuro latens, ad actum evocetur, idq; non nisi sensu exigente, h. e. dum copula principalis implicite verbo est involuta.

A D P R Æ C E P T U M

B. Virtute suâ in exhauriendo totius Distributi ambitu consistente, facta distributio haud destituitur, monstrante id enumeratarum specierû sufficientiâ ut sequitur Omnis enim vera & formalis conversio aut mutat terminos finitos, in infinitos, aut non. Si illud exurgit conversio per contrapositionem. Si hoc tum id fit vel quantitatis mutatione vel non si prius tum est conversio simplex sin posterius tunc fit Conversio per accidens. Quarum singulæ consecutionem convertendæ Propositionis ad converliam habent & eodem conversionis nomine gaudent.

A D P R Æ C E P T U M

C. In hac Definitione duo probe attendenda veniunt vZ (1) Differentia ejus à conv. per accidens & per contraposit. (2) Materia propria Differre a. facit convers: simplicem à convers. per accidens particula *manente quantitate* cum ibi ut de eâ agendo constabit, *Quantitas* mutetur. Ad discrimen verò constituendum inter conv. per contrapositionem est Tò *simpliciter* quia absq; mutatione terminorum finitorum in infinitos simpliciter instituitur. Materia ejus propria est (1) universale negatum. (2.) Partic. affirm. Quibus (3) adjungitur ex sententia nonnullorû univers. affirmatum reciprocum utpote, Definitio & Definitum, Subjectum cum adjuncto proprio species cum Differentia specifica, ut homo est

est animal rationale, & animal rationale est homo. Homo est risibilis & risibile est homo. Homo est rationalis & rationale est homo. Contendentibus tamen alijs hæc enunciationes, non tam *vi formæ* quam ob *materia favorem* Conversione simplici converti

AD PRÆCEPTUM

D. Hic 3. perpende. (1) Quantum ad ipsum subjectum hujus definitivæ orationis. *Per accidens* hæc conversio nuncupari videtur, ob *conversa ad convertendam mediatam sequelam*, ita ist hæc conversa: Q. animal est homo, ad suam convertendam: O. homo est animal non sequitur immediatè, sed intercedente ejusdem *Subalterna*: Q. homo est animal, quam demum conversione simplici consequitur. (2) Subjectum *in quo* est axioma affirmatum quod retenta qualitate convertitur quidem in affirmatum, cum tamè termini ejusdem latitudinis non sint, ratione graduum diversitas oboritur. Unde (3) Forma materiae conveniens exprimitur Voce: *mutata Quantitate*.

AD PRÆCEPTUM.

E. Nomen inde conversio hæc traxisse videtur, quod in illa ponantur, termini *Contrarij* & in specie *contra dictorij*. monstrantibus id exemplis ad Definitionem, relatis. Distinguitur à cæteris conversionis speciebus *per commutationem terminorum, finitorum in infinitos*. Solere tamen hunc loquendi modum sub terminis infinitis, Cum hisee formulis: *Quod non est, id non est*, ceu frequentioribus permutari. Cl. Scheiblerus observavit. NOTA usus hujus conversionis in examinandis Definitionibus & divisionibus quibusvis in æstimabilis est, adeo ut reciprocatio in iisdem requiri solita protinus se manifestet ad hanc conversionis speciem Si Definitiones & Divisiones exigantur. E, G, bonitas hujus definitionis: Homo

est animal rationale. Exquiritur, *Conversione contra pō-*
sitiua hoc modo. Quod non est animal rationale, illud
non est homo, Pari modo virtus hujus Divisionis: ani-
mal est rationale, vel irrationale probatur hoc modo,
quod non est rationale vel irrationale, id non est animal.
& sic in cæteris.

SECTION IV.

De Consecutione

PRÆCEPTUM

Consecutio axiomatica est unius axiomatis ex alio sine medio
facta illatio, ut O, Virtus est bona E. Q. bonum est Virtus
Solus homo est rationalis E homo est rationalis.

EXPLICATIO

Definito quod voce complexum est attendenti apparet;
addi particulam axiomatice discriminis gratia aliam n. præ-
ter Sylogisticam dari consecutionem, de qua inter affe-
ctiones Propositionum docendum erit, variaz evincunt
rationes claretq; ex eo imprimis: quod hic omninò de
Equipoll. & Conversione tractatio instituenda sit, at nulla
est Equipoll, & Conversio nisi consecutiva. Adde quod
doctrina de Consequentiâ axiomatica, multum ad reliquarū
affectionum cognitionem conducatur, imò cæteræ affe-
ctiones sine illâ intelligi fere nequeunt, ut nil jam de Ar-
ist. mente dicam, quam planè hanc fuisse, Averroës
Author est, quod videlicet consecutionem & oppositionem
primarias enunciationum affectiones esse Voluerit. Sed
ad Definitionem pergam, in qua duo perpendenda (t)
Quod hic non secus ac in cæteris enunciatorū adjunctis,
stando in comparatione eorundem ad invicem, Bina re-
quiruntur axiomata, quorum prius ex quo aliquid infer-
tur sive colligitur appellatur inferens s. antecedens: posteri-

us v. quod ex priori sequitur *illatum* s. *consequens* (2) Fundari *Consecutionem* non nisi in quadam *fecunditate propositionum*, per quam una sit aptade sese quasi gignere aliam sine medio, notantèr dixi, *sine medio*: non enim procedit ex suppositione alicujus medij (tertij) ex quo ratio extrema in conclusione separandi vel conjungendi sumitur cum alij termini in antecedente quam consequente non habeantur unde liquet quam longè à ratione Syllogistica consecutionis deviet, ut quæ ad sui consequentis probationem medium ab eo diversum assumere & solet & debet. Hujus proinde consecutionis quasdam regulas in enunciationibus observandas, annectere, haud pigendæ res operæ visa est.

1. *Consequentia ex Equipollentia* sic: ab *Equipollente unâ ad Equipollentem alteram bona est consequentia* ut: Necessesse est scandala venire. E impossibile est scandala non venire Hæ enim modales æquivalent. item: Homo est animal E Homo non est non animal, quia duæ negationes æqui parantur affirmationi, idemq; de reliquis esto iudicium.

2. *Ex Conversione* ita à *Convertenda ad conversam bona est sequela*. Veritatis evidentia confirmatur (1) è *Conv. Simpl.* ut: N. homo est lapis E. N. lapis est homo. Q voluptas est bona, E Q. bonum est voluptas. (2) *Ex Conv per accidens*. Sic O. homo est animal E Q. animal est homo Item: N. Angelus est rationalis, E Q. rationale non est Angelus (3) *conversione per contra positionem*, ut: O homo est animal E Quod non est animal, non est homo. *Ratio subest*: Quia in conversione propositionum, non alia probatur conversio, quam quæ est illativa, conversæ ad convertendam ut supra meminimus.

3. *Ex oppositione sic à veritate unius contra dictoria ad falsitatem alterius bona est consecutio, & vicissim. ut si verum est: omnem hominem esse animal, E. falsū est quendam hominē non esse animal & contra. Quia contra dictionis Character ut è Sect. Ul. liquebit est veri à falso discretio.*

4. *Ab Enunciatione universæ ad ejus subalternas & singulares quævis de illo subjecto subsumptus V. C. affirmativè & negativè ut: O. homo sentit, E. Q. homo sentit. E. & Cato sentit. Item N. homo est Asinus E. Q. homo non est Asinus E. nec Paulus &c est Asinus.*

5. *Ab Exclusiva & Exceptiva ad earum exponentes V. C. sequitur igitur, solus homo est rationalis. E homo est rationalis, nec non, E Q. non est homo non est rationale. Et per Conversionem superioris: E. O. rationale est homo. Sic quoque infertur. o. animal præter bestiam est rationale. E. o. animal quod non est bestia est rationale E. N. Bestia est rationalis.*

6. *Ex affirmato predicati finiti, ad negatum predicati infiniti & viceversa V. C. ut O, homo est justus E N. homo est non justus.*

7. *A Quatenus ad de' omni & per se valet consequent E. G. homo quā homo est risibilis. E O. homo risibilis E per se est risibilis. Nam το καὶ αὐτο includit κατὰ παντ. Observa hic Firmiter sic colligi. 1. si non abstractio obstat 2. nisi το Quatenus intelligatur Reduplicativè.*

SECTIO V.

De Oppositione.

PRÆCEPTA

1. *Oppositio axiomatum est oppositio quæ axiomata verè inter se in sensu identicè sumpto, ratione Affirmationis & negationis pugnant. ut: O, homines sunt vocati. Nulli*

homi-

homines sunt vocati. Item N. homo est Electus. Q. homo est Electus?

2. *Oppositio axiomatica est duplex: Contraria vel contradictoria.*

3. *Contraria est duorum Universalium oppositio, verum à falso formalitèr non dividens. ut: O animal est homo N. animal est homo. O. homo est justus, N. homo est justus.*

4. *Contradictio est oppositio, idem axioma affirmans & negans semperq; verum à falso formalitèr dividens. ut: O. homo est animal. Q. homo non est animal.*

EXPLICATIONES.

AD PRÆCEPT. PRIMUM.

In hujus Defini: anatomia duo evolvenda (1) Genus Definitionis. (2) Generalia omnis vera opposit: attributa Genus legitimum est Oppositio: Quia hæc ad oppositionem terminorum & enunciationum indifferens est, adeoq; duas oppositas species Logicas simul comprehendit. Attributa generalia formam legitimæ oppositionis non obscure exprimentia, ad duo hæcce revocare licebit. Quorum prius est, *Materia identitas*. ut nempe Propositionis oppositæ eodem Subjecto & prædicato, eadem copulâ, eodemq; extremorum situ & ordine consentent, quoad eundem significandi modum, respectum, determinationem, adeoq; omnem circumstantiam, intimante hoc Defini. nostra, per voces: *verè inter se in sensu identicè sumpto*. Posterius *Forma diversitas* h. e. axiomatis affirmatio & negatio. in qua formale oppositionis propositionum requisitum præcisè consistere censetur, nihil prorsus subsumendo aut inferendo. Oppositio n. aliquid amplius non agit, quam ut neget istum sensum, quem alterum enunciatum, cui opponitur, affirmaverat, aut affirmet, quem negaverat, qualecumq; enunci-

atum & qualicundq; forma propositum fuerit. Hisce notis stantibus, axiomata opposita in æternum non conspiciantur sed perpetuò sibi adversabuntur. Contra una ex his cadente, integra oppositio in fumum abibit, ut loquitur Cl. Honoldus.

AD PRÆCEPTUM II,

Divisio hæc cum veritati, tum communi Logicorum usui & literatæ Ex perientia conformis est. Tot enim constituendæ erunt oppositionis Species, quot sunt legitimi *oppositionis enunciative* modi sed *Hi* tantummodo duo sunt, non plures non pauciores. *Non pauciores* quia generali axiomatici bifariam opponi potest aliud, scilicet *vel generalitèr vel specialitèr, inde* contrarietas hinc contradictio nascitur, quarum utraq; veram habet oppositionis naturam ex eo quia continet duas propositiones verè sibi repugnantes. *Nec plures*: si namq; aliæ præterea darentur eæ vel maximè *Subalterne* aut *Subcontrarie* audirent, at neutra admitti potest. E. Non illæ: quia (α) omnis oppositio secundâ affirmat: & negationem pugnat, at *Subalterne* hoc non faciunt. E Major ex *Definitione* ejusdè generali radiat. *Minor a. exemplis*. Sic O. homo est doctus. Q. homo est doctus *Subalterne*, neutiquam vero oppositæ sunt (β) Quæ se maximè consequuntur, illa minimè inter se pugnant, sed *subalt*: tales sunt. E Major patet. Minorè rursus exempla stabiliunt. ita ad illam: O. homo est justus. bona consequentia sequitur hæc: Q. homo est justus Neq; *Hæ* quod patet. Quia non affirm: & negatur idem præcisè de eodem, sed de diverso. Veluti: in his Q. homo est pius Q. homo non est pius, haud negatur *illud Subjectum* quod in affirmante, per *quendam hominem* intellectu n fuit, *e se pius*. 2. Identitatem sensus non servat, eo ipso, quum non idem de eodem, sed idem de diverso affirm: & negatur,

AD PRÆCEPTUM III.

Vera licet & formalis sit hæc oppositio ob duorum axiomatum ratione affirmationis & negationis repugnantiam: in hoc tamen à contradictione deficit quod vi formæ verum à falso non discernat. per sæpè enim ambo enunciata contraria falsa existunt V. C. O. homo credit. N. homo credit neq; possibile ist hoc erit, formaliter scilicet veri à falso discretionem fieri, obsequentes rationes. Quia sic (a) una vera esset universalitè alteraq; falsa universalitè, quod tamen ne quidem in contradictorijs evenit. (b) Datur inter contrarias medium utpote particularis quæ solum vera est scilicet in contingentibus uti hæc: Q. homo credit. inter modo relatas, illæ autem enunciationes, quæ Verum à falso formalitè hoc est semper & necessario dividunt medio carent. Hic duas interim Vide adfertiones.

1. Propositionum contrariarum in materia necessaria, altera vera altera falsa est. Ratio militat: quod n. necessario est, impossibile est non esse, Et contra; Quod necessario non est impossibile est esse. Cum impossibile sit idem simul esse & non esse. Propositio deniq; necessaria, est immutabiliter vera, huic igitur opposita, siue contraria, siue contradictoria, erit falsa.

2. Propos. Contraria in materia contingenti simul falsæ esse queunt. Eò quod materia Contingens (α) Propos: tantum Particulares veras gignat, quibus universales contradicunt. (β). Quia in materia Conting: ambæ Subalternae veræ sunt, si, itaq; vera est Particul: affirmat: falsa erit universalis negativa. Et si quidem vera est Particularis, falsa erit universalis, vi contradictionis.

AD PRÆCEPTUM IV.

Efficacissima, prima & summa opponendi ratio in

hac oppositionis specie elucescit, ut rectè eandem non nemo
veritatis eruendæ universale instrumentum Logicum dixerit,
quum perpetua ejus Lex sit, in quavis materia sive
Theologica sive Juridica, sive Medica, sive Philosophica, præ-
cisè verum à falso formalitèr secernere unumq; enunci-
atum verum, alterum falsum facere idq; ob sequentium
rationum momenta (1) Quia contradictio dicente philoso-
pho: est oppositio medio carens per se & quicquid in una af-
firmatur universalitèr, in altera negatur particularitèr &
vicissim. (2) Quoniam altera contradictionis pars dicit esse
altera vero non esse. impossibile autem est idem simul esse
& non esse (3) Quia contradictoria oppositio est omnium pu-
gnacissima, habens propositiones non tantum ratione qua-
litatis, sed etiam quantitatis pugnantes. Observandum
nihilominus alteram esse Veram, alteramq; falsam, in
materia necessaria semper determinatè, itemq; in materia
contingenti. Si propositiones de præterito vel præteriti
fuerint; inde terminate vero si sint de futuro adhibitâ ta-
men cautione, ne contradictio fiat in numero plurali sed
singulari, siquidem contradictio sit inter Ens & non Ens,
non vero, inter Entia & non Entia. Duas & hic habeto
assertiones.

1. Enunciationes singulares oppositæ. uti: Petrus est homo
Petrus non est homo. rectè sub hac oppositionis Specie con-
tinentur, quando quidem illarum oppositio ex necessita-
te Verum a falso discernit.

2. Axiomatum compositorum nulla alia oppositio formalis
est quam contradictoria, sola quippe conjunctio hic neganda
venit non partes, aut affirmatio & negatio conjunctionis,
non alia nisi contradictoria esse potest, adde quod oppo-
sitio axiomatis compositi, si sensus Spectetur, semper sit
inter singulare, & singulare siquidem ad ipsam compositio-

tionem terminetur, quæ est inter integrum hoc & illud
Enunciatum.

*Antequam manum de tabula removero, coronodis loco, genera-
lem enunciativè contra dicendi formulam, in omni materia
procedentem apponerè visum fuit.*

Omnibus igitur propositionibus, qualescunq; sint sive sim-
plices; sive compositæ, puræ sive modales, exponibiles si-
ve absolutæ præponendo *particulam Non* sensu negativo,
non infinitante *sumptam*, formalitè contradici potest, ita
ut sensus contradicentis sit: non est verum, quod affirma-
tum fuit, si scilicet prius est affirmatum. Vel est illud
quod esse negatur si videlicet prius negatum sit. O B-
SERVATIO. 1. Tò Non debet refundi ad copulam &
negare totum axioma 2. In nuda negatione subsisten-
dum, & nihil affirmati vi contradictionis inde inferendum.
Hunc esse legitimum contradicendi modum, omnis
generis axiomaticum exempla demonstrant ut:

(α) *Purè simplicium axiomaticum*; omnis homo est ani-
mal. Non O. homo est animal. Q. homo est doctus. Non Q.
homo est doctus. Nullus homo est animal. Non N. homo
est animal Q. homo non est doctus. Non Q. homo non
est doctus. Christus est Messias: non Christus est Messias.

(β) *Exponibilium ita Exclusif.* sola bona opera justifi-
cant Non sola bona opera justificant *Except*: O. animal
præter hominem est irrationale. Non o: animal præter
hominem est irrationale. *Limit*: Homo quâ homo est risi-
bilis. Non homo quâ homo est risibilis, *comparativ*: Arist;
fuit doctior socrate. Non Arist; fuit doctior socrate.

(γ) *Modalium* Necessè est o. hominem esse animal.
Non necesse est o. hominem esse animal. *Impossibile*
est hominem esse lapidem. Non impossibile est homi-
nem esse lapidem. *Contingens* est hominem esse doctum

Non

Non contingens est hominem esse doctum. Possibile est hominem esse divitem Non possibile est hominem esse divitem.

(d) *Compositorum.* Christus mortuus est & resurrexit. Non Christus mortuus est & resurrexit. Si homo credit salvatur. Non si homo credit salvatur. Etsi Ulysses fuit facundus non tamen formosus, Non etsi Ulysses fuit facundus, non tamen fuit formosus. Aut dies est, aut nox est. Non aut dies est aut nox est.

Atq; sic pro ratione instituti hunc adfectionum quaternionem hac vice dixisse sufficiat.

N U N C

μὴ τῷ θεῷ δ' ὄξ' αὖ qui dabit deo τερὰς φρον-
τιδὰς σοφωτέρας

Præstantissimo Iuveni

DN. ELAO M. SCHRODERO WERMELANDO.

Fratri Germano. S. P. D.

HENRICUS M. SCHROD:

Tuus cathedram amplissimum illud fame theatrum conscendentis, & Viro Excellentissimo tibi adistente egregiè disputantis conatus valde se mihi omni ex parte probatur, de **AFFECTIONIBUS AXIOMATUM** enim differendo bonam erga logicam tibi affectionem esse non obscure demonstras. Quod more dicam an vitio temporis carmen meretur illud verò nisi cui Apollo & novem Musæ faveant, fundere in impossibili est. Quocirca triviale istud tibi Fratrem accino: **HIC RHODUS, HIC SALTA,** & quæ tuarum sunt partium perage cæteris dispositioni Altissimi relictis. Hoc si feceris (de quo tamen nullus dubito) cum cornice in rupe Tarpeia confidente ornari quæ: ἐς αὖ τὰ ἄρτα καλῶς, utq; sicut ex animo fraterno voveo, in hoc felici omine & calido voto desinens, **VALC.**

